

BALASSA ÉS RIMAY KÖLTEMÉNYEINEK 1670. LŐCSEI ISMERETLEN KIADÁSA.

R. KISS ISTVÁNTÓL.

Balassa és Rimay költeményeit eddigi tudás szerint 1604—1806 között harminczegyszer adták ki. Közkeveltségüknek és kis alakjuknak tulajdonítható, hogy oly kevés, rongált példány maradt meg és annyi elpusztult, hogy egyes kiadásokból egyetlen példányt sem birunk s létezésükre csak kevés adatból következtethetünk.

Az 1670. lőcsei kiadásnak tudtommal egyetlen példánya van birtokomban. E kiadásra egyetlen hivatkozást ismerek az 1681. kolozsvári előszavában. »Balassa istenes énekei Rimay János ékes énekeivel annyira edgyüvé voltak elegyedvén az előbbi bártfai, lőcsei sőt még a váradi kibocsátásban is«, hogy nem lehetett közöttük választást tenni.

Bizonyos, hogy e vád nem vonatkozhatott az 1604(?) lőcsei kiadásra, mert azt Rimay adta ki állítólag s ő nem zavarhatta össze a saját költeményeit a Balassáéval, hanem minden bizonynyal az 1670-re.

E példányon is meglátszik a használat: kötése rongált, eleje czimlapjával együtt az A₅ ívjelzésig hiányzik s a végén is az »*Úton járók imádsági*«-ból a 39—40. (S₈ ívjelzés) és 43—44. lap kiszakadt, így a könyv első sora: »*És Venus beléje öntött nagy szerelmét*« (Elogiából); s utolsó: Mikor az nyomoruságok tüziben [volnék] (a III. Oratióból).

A könyv tartalma:

- 1— 60. lapig (A₅—C₁₁) Balassa 25. költeménye.
61—250. » (C₁₂—L₁₀) Rimay 48. »
231—366. » (L₁₁—Q₈) »más egynehány szép énekek
ab incerto auctore.«

367—372. lapig az énekek táblája (tartalom) s egy üres lap után folytatólagos ívjelzéssel (R), de új lapszámozással következik a *Via Jacobaea* című lapja, melyből kiténik, hogy nyomtatott »*Lōtsen Brever Sámuel által, 1670.*«

Ugy a sorrend, mint a címek a versszöveg (eltekintve attól, hogy az 1670. hibátlanabbnak látszik) és a Rimay költeményei elé írt magyarázó elmékedések megegyeznek az 1693. és 1700. kiadásokkal, melyeket »*a váradi negyedik editio*« szerint edgynehány új énekekkel és imádságokkal kibocsátott Lőcsén BREWER SAMUEL. Ezen egyezések alapján biztosan lehet következtetni arra, hogy a szóban forgó kiadásnak is egyezik című lapja az 1693. és 1700.-val és hogy azt is a váradi negyedik editio alapján adták ki.

Ha ez tény, akkor előttem tarthatatlannak tűnik fel azon állítás, hogy Rimay Lőcsén 1604-ben adta ki Balassa költeményeit, mert nem lehet elképzelni, hogy ép lőcsei kiadó 66 évvel később ne a városa belé *első, autentikus* kiadást vegye alapul, hanem egy más városi *negyedik* editiot, melyben már Balassa és Rimay költeményei »edgyüvé voltak elegyedvén.»

Lehetetlen feltennünk azt is, hogy 1681-ben a kolozsvári kiadó ne ismerte volna az első kiadást, mert csak ennek alapján szedhette rendbe a költeményeket. Ha Lőcsén jelent meg az első, jó kiadás, akkor bizonyosan a későbbi zavaros, rosszabb kiadást, melyet vádol, közelebből megjelöli.

Megérdemli a figyelmet az is, hogy könyvészetünk történetében — eltekintve az 1604. Balassa-kiadástól — kétségtelen hiteles lőcsei nyomdászati termék csak 1614-ben tűnik fel Klöz Jakab — előbb bártfai nyomdász — műhelyéből.

Helyén való talán annak felemlítése is, hogy Rimaynak jelent meg még egy munkája: *Generosi ac magnifici domini Valentini Balassa de Gyarmath ad castra Strigoniensia iter et prociuctus — Bártfán.*

Ezeknek alapján lehetetlennek tartom, hogy az amúgy is kétes adat hibátlan lenne, de hogy melyik az első kiadás, annak eldöntése a jövő feladata.